

REPORTAGE

Werken rond glasoven van 1200 graden

Klein maar fijn. Dat was de laatste glasfabriek van Nieuw-Buinen, van Nanninga. In 1980 sloot die de deuren.

JAAP VAN BRUMMELEN

Weet hij veel. Twaalf jaar nadat rasechte Enschedeër Peter Polhuis in Nieuw-Buinen een woning aan het Dwarsdiep kocht, beseft hij nauwelijks de historische waarde van de grote loods achter zijn woning. „Handig voor opslag. En mijn zoon, die automonteur is, knutselt er graag aan auto's.”

Polhuis is eigenaar van het laatste restje roemruchte historie van de plaatselijke glasindustrie. Veel meer dan dat er in de tweede helft van de vorige eeuw glas is geproduceerd, weet de Tukker niet. Dat de temperatuur in de glasoven opliep tot boven de 1200 graden? En werknemers badend in het zweet en happend naar adem vanwege de petroleumdampen hun werk deden? Polhuis haalt zijn schouders op. „In de loods heb ik wel eens een sleutelhanger van glasfabriek Nanninga gevonden. Ik weet niet eens of ik die nog heb.”

Verder maakt hij zich er niet druk om. Als het nou om de textielindustrie in Enschede zou gaan, maar glas? Keramisch Museum Goedewaagen heeft des te meer met het industriële erfgoed. *De vergeten glasfabriek van Gerhardus Nanninga*, zo heet de zomerexpositie die zaterdag begon. Een gepaste titel, want in een kort filmpje werd het sluiten van de fabriek Voorheen Meursing in 1967 gemarkeerd als definitief einde van de Buener glasindustrie. En dat terwijl de ovens van Nanninga pas in 1980 definitief doofden. Niet omdat de zaak op de fles ging. „Er waren te weinig orders. Daarom sloot de fabriek, maar mijn vader had wel een buffer”, zegt zijn dochter.

Peter Folkerts met een deel van de Nanninga colletie: de Vredestein asbak. FOTO: HARRY TIELMAN

De fabriek van Nanninga toen die nog in bedrijf was FOTO ARCHIEF GOEDEWAAGEN

Met de expositie krijgt Gerhardus Nanninga de hommage die hem toekomt, meent conservator Friggo Visser. „Nanninga heeft passie voor glas gehad. Tekeningen, machines, de hele reutemeteut had hij van Meursing overgenomen. Dankzij Nanninga is zo veel van de glashistorie behouden gebleven.” Vooral bij

de gratie van glasverzamelaar Henk Brans uit Nieuw-Buinen kon een representatieve expositie worden samengesteld.

Een van de vrijwilligers die nauw betrokken was bij de opbouw van de expositie is de huismeester van Goedewaagen, Peter Folkerts (60), die zelf nog bij Nanninga heeft gewerkt. „Ik

Kleurrijke vazen van Hitze werden hoog gewaardeerd

was een jaar of 16 toen ik er begon. Als ik vrij was van school of vakantie had, was ik bij Nanninga te vinden. Glas schoonmaken, slijpen, aan de persmachine staan, dat soort werk. Het was loeiheet en er hing een zware petroleumlucht. Gemiddeld werkten er een man of zeven, acht.”

De oven brandde in het weekend op een laag pitje. Zondagsavonds draaide Gerhardus Nanninga de brandstofkraan weer open als opmaat voor een nieuwe werkweek. Is de asbak van bandenfabrikant Vredestein bekend bij een groot publiek, dat geldt in mindere mate voor het donderglas, variatie op de barometer. Het glas werd tot een bepaald peil gevuld met water. Daalde de lucht-

druk, dan druppelde water uit de opening. Klein maar fijn was het motto. Die faam kon Nanninga vooral uitbouwen na het binnenhalen van Günther Hitze, een Duitse glasblazer waar omliggende glasfabriekjes Wilbrink (Musselkanaal) en Roossien (Gasselternijveen) ook op aasden.

Hitze had zich via Duitse en Zweedse blazerijen ontwikkeld tot de meest gewilde vakman en speelde de fabriekjes die jacht op hem maakten tegen elkaar uit. „Een bevlogen vakman”, herinnert Folkerts zich. „Hij droeg altijd een sjaaltje, waarschijnlijk om het zweet op te vangen. In de pauzes en in z'n vrije tijd was hij nog bezig met glasblazen.”

De kleurrijke vazen van Hitze werden hoog gewaardeerd. Henk Brans heeft er een aantal van. „Op Marktplaats worden ze vaak aangeboden voor Murano vazen. Die zijn soms zo duur dat je er een auto voor kunt kopen. Meestal herken ik het meteen als Hitze ze heeft gemaakt. De onderkant is iets minder vlak.”